

ԲԵՐԱԳՈՆԵՅԱ ԱՅՈՍԱԳՐԱՆ

ՄԱՅՐ ԱՊՐՈՒ ՄՈՒՐԻ ԷԽՄԱՆՆԻ
ԿՐՈՆԱԿԱՆ ՄԶԱԿՈՒԹՅՈՒՆ
ԼՐԱՏԱԿԱՆ ԵՐԿԵԱԲԱՌԱԹԵՐՈՒՆ

ՄԱՍԼՈՐ ՀԱՂՈՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Գեւորգյան հոգեւոր ձեմարանում սկսվեց նոր ուսումնական տարին

Ձեմարանի տնօրէն Ս. Եղիշեւ ավ. Բն. Մարգարյանին շնորհակալ
«Սր. Ներսէս Ընդհալի» բնաճան

Չոկեմբերի 4-ին Մայր Աթոռ Սր. Էջմիածնում տեղի ունեցող Գեւորգյան հոգեւոր ձեմարանի նոր ուսումնական տարին հանդիսացավ Մայր Աթոռ Սր. Էջմիածնի միաբաններ, ձեմարանցիներ, ինչպէս նաեւ անդամներ, ձեմարանի քարտուղարներ և սիսիկներ Գեւորգ և Սիրիլաղ Չոկեմբանցիներ, այլ հյուրեր:

Մայր Աթոռ Սր. Էջմիածնի ղեկավար Ս. Մարգար. Վր. հայաշայտի բացման խնդիրը հետ ներկայացրեց Գեւորգյան

Գ. Կարողիկոսի ջանքերով 19-րդ դարում հիմնադրված հոգեւոր ձեմարանի շինքը, ազդիվ քարտուղարի համեմատական 80-ամյա ընդմիջումից հետո առաջին անգամ վերաբացվեցին ձեմարանի դռները: Այս անգամ Չոկեմբանցի ընտանիքի քարտուղարներ ձեմարանը հիմնովին, արդի տեխնոլոգիաների համապատասխան վերանորոգվեց: Այսօր իսկ եկող տարի ձեմարանը իր հիմնադրանք 130-ամյակ կսկսի թուրքական նոր տարածման:

Չոկեմբանցի ընթացքում Սեմեյան Չոկեմբանցի քարտուղարները հոգեւոր ձեմարանի քարտուղարները, դասախոսական կազմին, ինչպէս նաեւ շինարարներին:

«Ներկա ժամանակներում, երբ ամբողջ մեծ է հոգեւոր տղայակերպի ղեկավարը, մենք ցնորարներ ենք ապրում, որ հոգեւոր ծառայողները իրենց զարգացումը ունենան իրենց զարգացումը: Սր. Եղիշեւ ավ. Բն. Մարգարյանին շնորհակալ «Սր. Ներսէս Ընդհալի» բնաճան: Սր. Եղիշեւ ավ. Բն. Մարգարյանին շնորհակալ «Սր. Ներսէս Ընդհալի» բնաճան: Սր. Եղիշեւ ավ. Բն. Մարգարյանին շնորհակալ «Սր. Ներսէս Ընդհալի» բնաճան:

ձեմարանի տնօրէն Ս. Եղիշեւ ավ. Բն. Մարգարյանին շնորհակալ «Սր. Ներսէս Ընդհալի» բնաճան:

Ուսումնական այս տարին Գեւորգյան հոգեւոր ձեմարանը սկսում է փոփոխիվ լուսավորել: Փոփոխիվ ձեմարանցիները կարողանան ուսումը հիմնովին վերանորոգել իրենց իրականացման միջոցով: Չոկեմբանցի ընտանիքի քարտուղարներ և սիսիկներ Գեւորգ և Սիրիլաղ Չոկեմբանցիներ, այլ հյուրեր: Սր. Եղիշեւ ավ. Բն. Մարգարյանին շնորհակալ «Սր. Ներսէս Ընդհալի» բնաճան:

ղեկավարներն ու մասնախաղերները մասնախաղերը մասնախաղերը մասնախաղերը:

Ձեմարանի բացման արարողությունը նշանակալից էր նաեւ տեղի Սր. Էջմիածնի Գեւորգյան հոգեւոր ձեմարանի տնօրէն Ս. Եղիշեւ ավ. Բն. Մարգարյանին շնորհակալ «Սր. Ներսէս Ընդհալի» բնաճան: Սր. Եղիշեւ ավ. Բն. Մարգարյանին շնորհակալ «Սր. Ներսէս Ընդհալի» բնաճան:

Ավարածադպրոցի դաստիարակություն Մայր Աթոռ Սր. Էջմիածնում

Չոկեմբերի 4-ին Մայր Աթոռ Սր. Էջմիածնում տեղի ունեցող Գեւորգյան հոգեւոր ձեմարանի 4 քաղաքականության ավարածադպրոցի դաստիարակություն:

Գեւորգյան գիտահանգի Ս. Մարգար. Վր. Պարսկաստանի ավարածադպրոցի «Առ» և «Ի» մակարդակների իմաստասեր առումները ըստ Եղիշեւ «Վասն Վարդանան և Չոկեմբանցի» մասյան» բնաճան:

Չոկեմբանցի իրենց ավարածադպրոցի դաստիարակներն նաեւ Մարտի Երկ. Մարգարյանին շնորհակալ «Սր. Ներսէս Ընդհալի» բնաճան:

Եկեղեցիների համաժառանգական խորհրդի Հայաստանի Կրօնական հարցերի կոմիտեի իրենց բարեգործական հիմնադրամ

Չոկեմբերի 6-8-ը

Մայր Աթոռ Սր. Էջմիածնում Ե. Ս. Ս. Ս. Գաբրիել Բ. Անդան Չոկեմբանցի Կրօնական հարցերի կոմիտեի համաժառանգական խորհրդի (ԵՀԽ) Հայաստանի Կրօնական հարցերի կոմիտեի կենտրոնական համեմատական սարկան հաշվետու ժողովը:

Ժողովի բացման ներկայացրեց իրենց Անդան Չոկեմբանցի Կրօնական հարցերի կոմիտեի իրենց բարեգործական հիմնադրամը: Չոկեմբանցի ընտանիքի քարտուղարներ ձեմարանը հիմնովին վերանորոգվեցին:

ԵՀԽ Հայաստանի Կրօնական հարցերի կոմիտեի իրենց բարեգործական հիմնադրամը: Չոկեմբանցի ընտանիքի քարտուղարներ ձեմարանը հիմնովին վերանորոգվեցին:

ԵՀԽ Հայաստանի Կրօնական հարցերի կոմիտեի իրենց բարեգործական հիմնադրամը: Չոկեմբանցի ընտանիքի քարտուղարներ ձեմարանը հիմնովին վերանորոգվեցին:

ԵՀԽ Հայաստանի Կրօնական հարցերի կոմիտեի իրենց բարեգործական հիմնադրամը: Չոկեմբանցի ընտանիքի քարտուղարներ ձեմարանը հիմնովին վերանորոգվեցին:

ղոթությունների ներկայացուցիչներ, ինքնակենդանի Կրօնական հարցերի կոմիտեի իրենց բարեգործական հիմնադրամը: Չոկեմբանցի ընտանիքի քարտուղարներ ձեմարանը հիմնովին վերանորոգվեցին:

Ժողովի ավարտին ստորագրվեց մի փաստաթուղթ, ըստ որի ԵՀԽ Հայաստանի Կրօնական հարցերի կոմիտեի իրենց բարեգործական հիմնադրամը: Չոկեմբանցի ընտանիքի քարտուղարներ ձեմարանը հիմնովին վերանորոգվեցին:

Միջկենդանի բարեգործական Կրօնական հարցերի կոմիտեի իրենց բարեգործական հիմնադրամը: Չոկեմբանցի ընտանիքի քարտուղարներ ձեմարանը հիմնովին վերանորոգվեցին:

Ուխտի դաստիարակ Մայր Աթոռ Սր. Էջմիածնում

Չոկեմբերի 5-ին Մայր Աթոռ Սր. Էջմիածնում տեղի ունեցող Ուխտի դաստիարակ Մայր Աթոռ Սր. Էջմիածնում:

Չոկեմբանցի ընտանիքի քարտուղարներ ձեմարանը հիմնովին վերանորոգվեցին:

Չոկեմբանցի ընտանիքի քարտուղարներ ձեմարանը հիմնովին վերանորոգվեցին:

Չոկեմբանցի ընտանիքի քարտուղարներ ձեմարանը հիմնովին վերանորոգվեցին:

Չոկեմբանցի ընտանիքի քարտուղարներ ձեմարանը հիմնովին վերանորոգվեցին:

ՏՈՒ ՄՐԷՈՅ ԽԱՐԳՄԱՆԶԱՅ

«**Բ**արձրացրեց գեյտերը,
Տե՛ր, գեյտերը բարձրա-
ցրին ձայնն իրենց, գե-
յտերը պիտի հորդեն իրենց հունից
դուրս: Առաջիկայի ձայնից ծովի ա-
լիքներն սրանցիկի դարձան, սրան-
ցիկի եւ Դու բարձունքներու, Տե՛ր»
Սաղմոս ԴՔ 3-4

Անգի բնության ինչոյիս՝ հրաշ-
խաւք... Լեւնայիս սառնունէն ջրերու
լիւսեացն գնեցն հորդուն են իրեն
հունից, վայրենի աղաղակ բարձրաց-
նուն, գոռուն-գոյնունդ ողորուն քե-
ղասը: Եվ կամ ծփողայիս ծովը, վե-
րաբնելով գոռ այիւրեն մի ամբողջու-
թան, հուզվում է փորոխիկի խնքն
խաղից, հոռնքի վայրդ զանգաներից
խնայելի ուժգնութեամբ զարնում է
աղառած փառերին, մաքրում նրանց
արեղութիւնը եւ ծանախի մեք այլ
բիւրհ, կոյս ու կողիս փախ բնկորնդ:

վերածում փխրուն ավազի՝ միախառ-
նելով իր կենսասու ջրերին:

Ալեծուր ծովի փրփրակույսակ եւ ուրօքնդոսս հեղեղափն, նրա հողմանման, հալյակալան ֆոշարի հիեցեղող կայսառ յարնի ի տես խայսուն է հոգիդ: Վայրենի, կասաղի այս ցասունի մեղ, այնուամենայնիկ, տեսնում ես մի հիաստան, գեղեցիկ իրականություն. գե՛ն ամառն է ծով՝ բնուն...

Հիրապի, հոգեկան գերզնայլանի
այդ դանիսն չէրէր բարձրացնում եւ
դեղի վեր եւ ի խորոց ւրի փառք տա-
լիս ինքեզի Արաշիմ. «Սփանշելի եւ
Դու բարձունքնում, Տէ՛ր»:

Մի՞թե այստեղ չէ լուրսակները
ազադ թե իրա համաճար կազմակերպ
հույզ չեն կենդանի փոքրիկները՝ իր ձեռի
ե լեքի, մտապակե ձգտումները
մեծ: Մի՞թե լուրսակները դարձաբեկ
վարձաբեկ համաճար հողով, մոմով
հողով, լուրսակաց սակունքով չ'ըն-
կարկուծ, չ'ընկարկուծ ուրս ալ կա-
կարկուծ սակմամբ թե իր յին յեր-
թաբեկ մարմն մեծեմ աղետոսները
մարդկաց իր ւրսերը քիչալեռնեթով
զայտն ի կեննաբաթի մը ռեգաճաճ
կույծ: Քայց այլ խոսակախորդ ուն-
իւճ, զալ ի յոս, ձգտումը ե ձեռն
հոյսի խոսեր: «Ինչո՞ւ է համաճար
հոսմամբ այստեղ հազարավոր զոհ
հողով, ինչո՞ւ է ինչո՞ւ հողայն
հեղեղի թե մարմնով ինչո՞ւ է ընդ-
կարկուց հողները ցնցում: Բողոքե՛ս,
Վերջի քիչալեռնեթ հողիցիս երկու
մարմն ի ստոնացիս դարձումը ե ձեռ-
նտուն, որո՞ց մարտեցների սալա-
կարմեր, կալաների մարմնը ե ձեռ-
նակի դառեցր ջուր կերպ ե ու ան-
հոյս, այլ ինչ կույծս: Ինչո՞ւ է ինչ
հողայն լուրսակներն իր յին
կարկուցում ընդը ցածրների քիչ-
թույն հեռապայման ստոնացումը զանգ
ձայնոր կարմե՛ս:

Հայ մոլոլարիի լուսնոյան լուսնե-
աւարտ ե դարն ունեցաւ հայ հանձն-
աւորի արման տալաւ ու յաղաղա-
մաննահաղտի ժայրումը: Կանգի կո-
նակեց, գեթ դուր ելաւ իր ունից-
անելով, գգեանելով ե ջրամուկ ա-
ւելով ինեղեղաչ երկու ախիւրի կանգ-
անն սառնապիւր յաղանելի լուսնո-
ւանաւարակները. յաղակեցին գրա-
ւաւ կրակ մարեց մեր եւնանաւոր-
ւան մեր, ե բոլաւանդական բոնի-
ւան կալարոյան սանգալի սերն ու
երեմ եղաւարախորոյն մոխրացաւ:

Եվ լուր Էլ տեղի ունեցաւ՝ «Ինչ
 Էլ կարող է բաժակի եզրը գտնել
 արժացող, հորդացող գինին»:

[illegible]

Իրադետ, մաշցոցյան հանձնարի երկ-
ծ սրբաճառ պայուսեցը, թարգմանա-
ծ եւ իննուորուկ գրականության հի-
ալի զոհարները կյանի կոչվեցին
մարմին Տան Ս. Գրիգորի արագա-
վաթին: Ս. Մետրոդն ու Ս. Սահակը
հուն էին Աստուծո թարգմանել իրեն-
զովորդի համար, որ Սովսեան ու Եղի-
շոբն ու Յովհաննէն Սկրիչը խո-

ՄԵՍՐՈՂՅԱՆ ԱԼԵԿՍԱՆԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

հոգենորոգ զվարթությամբ գծի մեծ
հարության ճանադարհի արեալույսը:

[illegible]

Կան լողի թափափակի տարած-
վածները: Վերիններն ունենան փայտե
կմառ: Մասնաձևաբան, որ անվորվի
կմառ են հայ միջև ու ռզին, որ ղեռնե-
թեւսներն է հուշ աշխատի երանի
դարձին, եւ որ միայն կարող եւ հա-
զգեցն փայտած հողին: Նախ քան
հարկաւ ծառի փայտը, որ փայտաբան
իւր կողմի համուն աղտոսանքը:

Իրով եւ որ ղար ջանքեցն է դա-
րձ: Այն հարաման ղայխար է, ղայխար
լոյսի եւ խաւարի, ղայխար մեծ ին-
տրոյսը: Ել արդոյ՝ չէ կողմի ին-
տրոյսի արցնե հարամակն չէ, որ մե-
կայինի հախի է ստեղծողորհակա-
նըուն, խորոյուն եւ թազազորհակա-

Այս ամենը հեխաբաղասուն բառեր
բարդել չէ, այլ մի ողջ ժողովրդի
կայան եւ վկայություն: Երբ կարգուն,
նստուն մասիրուն են այդ հրաժակափառ
դասնության խնկալարյո լոջը, սերկ-
րանքի զեղումն է ընունոյ տեղը
էություն, ինչոյն որ ծովի մակընթացու-
թյան ժամանակ գահավիտե ալիսները,
հրաւ ւրա խնկով, գալիս ու եզերին,
վալադի մեջ խլածո ժոռ Լարերին են
սալիս, հղիկուն դրան եւ ողողում մից-
ն են ծաւր-:

Յաղագս այս ամենայնի փառք
Քեզ Աստուած ի բարձունս:

S. ՄԵՆՈՒՊ աբղ. ՊԱՐՍԱՄՅԱՆ

ԽՈՐՀՐԴ ԹԱՐԳՄԱՆՉԱ

Որք զարդարեցին
նւօրինաբար զիմաստ
սևեղին հասարակելով յերկրի
գիր կետևակ»:

«Որք զարդարեցին

տնօրինաբար զինաստու

անենդին հասարակելով յերկրի
զգիր կենդանի»:

Իրավի, խորհուսու ու համձանդեղ են շարունակաբար վարադառնիս սյա բառերն ծնունդ տրու բարձրանիներն, որոնք դարձեա ժողովարի են անցել եւ սյառ ի վաղորդեն հնչել են եւս ականաներուն եւս միտքն սեւեռելուն մընց ստեղծագործ համձարին, սրբականա վարս ու բարին, եկեղեցաբն եւ հայրենա ժողովս գործունեությաբ: Նամք Ար. Ստակա Սր. Սեւորուն ու իրենց հետեւող աշակերտներն Սասն միտք, իմաստութեան ճօրհանք, Անն հակակ կողմից տրվա՞ծ գործաքաք սերունդն ինչ, ծաղկելուն եւ զարգաբնցին եւս կյանքն դեղ եռալուրբ երկնային ճծաւորստյաք եւս կենդանի գոյ:՝

Ար.Ստորոյի՝ առավանային սեփականության ծագումնաբանական հարցը զիրիկեղծանքի է աղորդում և ամբողջականորեն, անմատչառ ուժ է հայտնաբերում համար, որը հարկ զեմբն ընդդեմ իր բեմամբների: Գարեբ խոսվածաբանական հորմանմաններում բխանմանական հայտնաբերում հեռախոսի հեռախոսային ծագումնաբանական հարցն աղի հրապարակումը համար սեղծել է ոսկեղծար, ծեղկ Գարան, եղիծել, հորմանման ծագվածքի, ընդհանրիկ է հոգում ու մեքի բազում նախնային: Օսարեանի, նկատմանների միք զար

Ճանք էր լուսաճառել հայոց հավաքի ու գրի գրությունների: Իրադեմ, զայս փորձություններ հանցել հայոց գլխով, բայց հավաքը, զիր մնացել են. մնացել են ոչ թե նվաճված, այլ նվաճող, ոչ թե դարձված, այլ հաղթող, ոչ թե անույ, այլ մշտադեմ ծնելու, աճեցնելու, լուսաբերելու, կենդանություն դարձնելու եւ հզորացնելու ողորդակ:

Հայոց գիրը, գրականությունը ստեղծվեցին Աստուծոն թարգմանելու, Քրիստոսին «հայախոս դարձնելու», ինչո՞ւ չէ, նաեւ հայի անկրկնելի իմնաստիությունը լուսինելու համար:

Առաջին տողը, նախադասությունը, որ հայա-
ցել են մեր սուրբ թագմանիչները, Ասվածա-
բունչ մասյանի «Առակաց» գրի «Ծանաչել զի-
մասութիւն եւ զխրատ, իմանալ զբանս հան-
ճարուն», խոսքերն էին: Որքան համառունք եւ

[illegible]

Հայրական հայրենիք, առանձին, մեն-մենա իշխան
 անկախ ինն կարող: Հետևաբար, մեծ քաղաքում
 ինքն իրավունքներ, միասնական աշխատանք
 արդյուն կարող են լինել միայն: Միայ միայ մի
 անկախությունը են, ու յետոյում հուշագրող
 անտրոյ սերունդների են ամրագրել հայու
 րային մեծ, միասնականություն, ու այդն զան
 ալի ու անհրաժեշտ են մեզ այդ ծան մ
 անկախաբան: Ինն առաջինի գալիս է մի
 ետևում զինված հայոց անտրոյ ստանով, ու
 միասնականություն կոչ անած մեծություն, ե
 ղեղներում ու ժողովրդի: Հզոր են այդ կանչը
 միասնաբան: Միապալ հայությունը, իր բուն
 արածով, ցույց սկսեց տեսնել, ու ինն են կ
 ղով ու լուծել ինն, ու ինն թանկ են ուրիշներ

սովորությունները, ավանդույթներն ու արժեքները, այլ ինքը կարող է ունենալ իրենը՝ սեփականը եւ ազգայինը:

Եկեղեցի-դպրոցում ժողովրդը, այս գրու-
յալ իր միասնականությունը ու ներառակ-
րությունը հզորապակ հայը, վերանվել, վերակա-
րել են վերափոխվել: Միասնականությունը
նախ քան հայրենի սիրտ զարմակ Տոնիկ
ն էր հեծել ծով քաղաքներ Չարնիկի հյուսիս
ընդ առաջատարություն: «Ո՛վ հայ ժողովրդը,
նախ փրկությունը իր միասնական ծով է»:
Իմիջև ծագել ու ընդգայրվակ են այն ա-
յոց համար իր կյանքի բոլորը փորձվակ,
իր դասնունդներ փաստվակ: Զայոց հայը, հավա-
ք, եկեղեցի, ծավալություն, սուրբ քաղաքակա-
րի կենսակա կյանքի հայի ծով օգնատու ներ-
վել են այն քաղաքահայ, արքունի դպրոց
հոգուն, սրուն են ծմուն:

Այսօր էլ սուրբ թարգմանիչներն իրենց հավի-
սենական կենդանությանը, իրենց բոցավառ հի-
ւասակով մեր հոգիներում հայրենասիրություն,

եկեղեցապետություն, միասնապետություն, գաղթական համայնք են, անմիջապես կապեր չեն ունեցել անձրեղի ծառայելու, նիւթական ձգ համեմել են անմեծամեծ էլ ազգի էլ իր ժողովքի իր երեսպախմանը, սիրուն են երկրապան են ճանցն Կանգնած մեծ արքի Մաստոցի շրիկը ազգի կնիւրն իր ուղեւն Մասուն ու տար քառ մանկերին հիւս, հայրուն ճանց գրաստա քարեխոսությունը առ Միաբնիկ Որդի: Կարծեմ, այլ մեծ արքի շրիկին մեծապէս է նա հաւանել ճանց ծաղցն ողորդած հայ ազգին - ո՛վ իսկ ժողովքը, ընթացիկ Մասուն, սիրիւ ի մայր հայ բնիւրն իր գրեկապետը, եկեղեցին ու ծախկոյը քը գիրք ու թախկանությունը, իմաստաբան ու համարձակ են ամբողջ ժողով չգնաց ազգերի աշուշ: Այլ, նրանմէ ղրիկ չնմանիլ ազգի իր արքան, որովհետեւ տարբ տառախություն ունենի ծառայել Մասուն, եկեղեցուն, ազգին, իմաստաբան են իրեն անմեծացող նիւթիկին այլ տարազան գործին: Յասէս է, որ ընթացիկ յուրաքանչյուր են կալմունք կոչված է ծառայողական են տառախություն թէ հոգեւոր թէ գիտական աստաբաններուն, թէ Կալմանական, իմաստաբան են թէ գիւղական ու իմաստաբան են թէ ծախկոյ իսկ ժողով իր ազգային շարժումը, իմաստաբան են իմաստաբան ազգային իր արքան, ազգային շարժումը, հաւանաւորն իմաստաբան են ազգն ու եկեղեցին, այլ այլ իմաստաբան են իմաստաբան ազգի արմատական զաւակներն, իմաստաբան են տարազաններին ճանաչել հեռուները, ամբողջ չեն մեծ ազգերի առաջ, և վերջը կունենանք որն ճախկաններն փառապաշտ, ինչ-եւնի իմաստաբան հայոց բանաստեղծ Թումանյանը կլայնէ - «հայկ, լայկի հայ հայրենի»:

Հովհաննես ուրարակի
ԱՍՍԱՏՐՅԱՆ

**Մեծ Հայքի թագավորությունում Տիրանի գաշակությունը
վերջում եւ հաղթողականության խնդրով**

Տիրանի գաղախականությունը ըն-
թալուն էր առաջին բարդ խաղանա-
կազ լույսաձևներում, ինչը լարվա-
նություն էր ստեղծել երկրի ներքին
կայունով: ժառանգներից նրա հե-
ռմանը երկուդ որդին՝ Սալաթը: Նա
հասն արայախալի, 46նիւ ու Տիրիքի
կայունը վաճառվում էր Բուզանդիո-
սում որդես լույսաձևներից աղախի-
վել, ինչը ստիպում էր Տիրանին
զգուշացնել խաղանախախտելու վա-
րէ Դոննանակա կայսրության նկատ-
մամբ: Կիճակը լարված էր մոմու-
նակ երկնիցիոն հեծակվող հա-
րաւորելուց մեկուսի:

հիշողես նեղել է Փապստոս Բու-
զանդը, Դուսիկի մահով Դայոց ա-
խարհը հոգեւոր առաջնորդի գրկ-
վաք է ծանր վիճակի մեջ հայա-
նվել: Քանզի Բրիտանեոսթյունն ըն-
դունեցին ոչ գիտօրթյանը, հոյսով
նո հապաճան, մթայն Բէրը գիտե-
նորոն սակալա՛ չափով ծանրոք էին
հունակաւ կամ աւորի դորթթյանը,
եւ հենց նրան էլ փորիւաեե հասո-
նէլ այդ կրոնիկ:

Պատմիչը նկատի ունի Սուրբ Գրքի ընթերցումներով բխսոններույնս՝ իմ հասու լինելը: Սուրբ Գրքիդ Լուսավորչի եւ Տրդատ Մեծի ժամանակակի հիմնադրված հունարենով և ասորերենով դասավանդող դպրոցները, փաստորեն, Աստվածաշունչը հայերենով բանավոր հաղորդելու համար էին ասկան, ինչուեւ հետեւ:

լում է Փալատոսի հաղորդումնց,
աւերի համար դեռեւ լեզվակա
արգել գոյութեան Նոր Սօր Գրի
իբսեանեակն խոսի հապաւանալ
համար: Եվ մահել, կրնով իբսե-
նայ համարւելով, հաւսովդ դեռ-
ւս հայոց խախնիքի ազգայն
իին եղբարսական զաւանանմա
յին ընկալունքներն ին ինչեւուն:
Ինչոքեա զաւանուն է Փալատոս Բու-
զանդը, հայերն սիրուն ին իրենց
առաջադեմի փկապատմության
ըզեր, Երանցով կրքովուն, Երանցով
հաւանուն եւ հարաւուն:

Դոնես գալու եր Հայկական լեռնախառնուր վկայական Հայոց ազգային ինն հերթանոսական ա- կուրներից սնվող հավաքային եւ Ասլավաճանից գիտություն կրու- կան մերդապակություն հիգնորող դարը Հայոց ոգեղեն եւ մշակույթ- ինի Ոսկեդարը: Իսկ առայժմ չորրորդ դարի ողջ մերգություն, բիհսնու- կան կրուր եւ ազգային հավաքը, բնակչության խիստությունը եւ քնկեղենի, ախարիկի մարդի եւ իղեուրակամությունը մախուրն ինն մեջ էին:

Այն ժամանակ, ըստ Փափսոս Բուզանդի, Տիրան թագավորը եւ իշխանները Աբխազիաժողովի հետ խորհուրդ արին, թե ո՞վ է արժանի Հայոց կաթողիկոսի ղազանին, որովհետեւ Հուլիսի հայրապետից մնացած երկվորյակ մանուկները Պապը

Եւ Արանագինեցը, իրենց կրթությամբ եւ առաքինություններով վաճ չէին հովվաթեւ զարնալու համար: Եվ Սուրբ Գրիգոր Լուսավորչի սերունդները բացի, ըստ բնականի, ուրիշ մեկը չկար, որ առաջնորդության, սերունական Տան հրամանատարության ղաւսօնը ստանձնէր:

Այս ժամանակ Հայ եկեղեցու հոգեւորականության մեջ հայտնի էր Դանիելը, որին Սովսես Խորենացին հիշատակել է որդես փահանա, իսկ Փավսոս Բուզանդը՝ փոքրիկսկոտու:

Փապսոս Բուզանդն ամենայն
մանրամասնությամբ գրել է Ուրա
միս: Պատիճը Պահիկին բնութա
գրել է որոնե սուրբ եւ մեծ, մի սխա
նիկ ծերունի: Ազգությամբ սասրի
Պահիկը եղել է մեծն Քրդիդի ու
սակերցի: Լա Տարուն զավակն էր
ընդհարաբնեւ ծնե Յալի բոլոր եւ
կեղեցիների վերակացուն, ծնունդ
եւ իզգայածուն էր: Պահիկը իր
միակ դարսից օսար ետնուր է եա
րդել եւ մտքիկ մտղիւց մոլորու
թովոցն արիւնի արիւն:

Փափաքս Բուզանդը, ներկայացնելով Դանիելին, դառնում է, որ նա զարմանալի մարդ է, մեծամեծ նմանում է ու սխանչելիներ են գործում նրա Տեր Յիշուս Քրիստոս անունով։ Ուսով հայելով անցնում է գետերի ջրերի վրայով, եւ ոտներ չլին ծրլում մեկու։ Չմեղել օտերին, երբ խոլ քյոնքը կուտակված դիզված է լինում լեռների վրա, եւ նա կաննում է այդտաի ժամանակ այդ լեռներու ճամադարհորդել, ծյունը հանկարծ ծակե հարսում է եւ քրա արտա լիսե

հողը բացվում: Եվ երբ կանոնում է մի հեռու սեղ գնալ, առանց ներդրյալն սխալմամբ անցնում եր փայլալի մնամ: Մեծերի եր հարություն չալիս, հիվանդների բժշկություն եր առնում եր դեռ տրամից ավելի նշաններ ու սխալներն եր գործում, ու

նույնիսկ գրով նկարագրել հնարա
վոր չէ:

Չափազուս Բուզանդը հասելով Սևարազի և Դաճիկի բնակարանը՝ վայելե և ցուր կամրի ընթացք։ Դաճիկը բնակարանը ևր հասարակ ճանճորով, բայց ծարրակեց կարիքը՝ ցնր ծարրակեց հոգսարարությունը և կոտ չր ամսելե ևս, որոյն զգուս կր չր Դաճիկընքը Սափոր, որոյն ջան ևր ստանդունը ևս կը կրակով չր րաճարանցորդը ու արձանցնորով՝ միջեկ արգակ զաճանցեց չր կրու ր հոտ, եր Դաճիկն անցակ չր ընթացի ր ճր Եր Խոտը։ Ես Աստուծոյ իճեր ինքնոր ր, սասուն ր, ր ի ր սասուն ր, արդոյն ե լիքուն ր եւ ր բնակարանը սոնդը ե, կր լոնսակացարանընքն Աստուծոյ ր իճը րոն սեպարակեց Եստու զորոյ հոտը, զիսկաւոր եկեղեցիներն ին լի ծար,

Եվ այսօրիսով, մեծամեծ նախա-
բարները միաժողով եղան մի վայ-
րում, խորհուրդ արին եւ թազավոր-
համաձայնությունը ստացան, որ ին-
չունի Դանիելին բերեն իրենց բա-
նակը, իրենց գլուխ եւ առաջնոր-
նճանակեն, նստցնեն հայրաբնա-
կան արքային: Եւ մոտ ուղարկեցին
Սահառույսաց չոսմի Չոմն, վանան

ից Արսալան, Ս. Բաժունյանց հոծիկ կարեն եւ դիմաւսյանց հոծիկ վարաց իշխաններին։ Այս նախարարները եկան, նրան գտան եկեղյաց գաղաթի Քիլ զոյղի եկեղեցուն եւ բերին Աղմանց գաղաթի Բառնայ ավան Տիրան քաղաքի մօտ։ Դա՛նիկը իսկույն սկսեց հանդիմանել քաղաքաւորին։

[illegible]

Շարունակությունը՝ էջ 6

Գործի Նամակի Ղազարյանի

ԱՄՏԾՈՒ ՈՂՈՐՄԱԾՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄԱՐԴՈՒ ԱՆԱՐԺԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

[illegible]

Գործ: Կարո Եղիազարյանի եւ Նամիկ Ղազարյանի

[illegible]

նը: Սակայն բազմաթիվ և դժուարացած ժամերի և մեզ ապագայի հարցեր, զգուշացնում են, որ ինչպես և որտեղ, որտեղ ինքի ինքի մարտնչությունը, հաղթող, «Որո՞ր ու միջով բացասված, ընտրված ապստոլային խմբի մեջ» (Հովն. Բ 20): Սակայն բազմաթիվ երեւում է նրանց, որ այս ամենը երեւում էր մեզնից մեզ համար: Մեզը՝ ինչպես և որտեղ, որտեղ ինքի մարտնչությունը, հաղթող, «Որո՞ր ու միջով բացասված, ընտրված ապստոլային խմբի մեջ» (Հովն. Բ 20): Սակայն բազմաթիվ երեւում է նրանց, որ այս ամենը երեւում էր մեզնից մեզ համար: Մեզը՝ ինչպես և որտեղ, որտեղ ինքի մարտնչությունը, հաղթող, «Որո՞ր ու միջով բացասված, ընտրված ապստոլային խմբի մեջ» (Հովն. Բ 20): Սակայն բազմաթիվ երեւում է նրանց, որ այս ամենը երեւում էր մեզնից մեզ համար: Մեզը՝ ինչպես և որտեղ, որտեղ ինքի մարտնչությունը, հաղթող, «Որո՞ր ու միջով բացասված, ընտրված ապստոլային խմբի մեջ» (Հովն. Բ 20): Սակայն բազմաթիվ երեւում է նրանց, որ այս ամենը երեւում էր մեզնից մեզ համար: Մեզը՝ ինչպես և որտեղ, որտեղ ինքի մարտնչությունը, հաղթող, «Որո՞ր ու միջով բացասված, ընտրված ապստոլային խմբի մեջ» (Հովն. Բ 20):

միջ խորհրդ տնօրնություն: Իր սերունդին էն խորհրդությունը, ամաճիք են Ռո ղորնությունն են փափաղաղում են Ռո ղորնությունը կարոսում: Տո՛ղս տո՛ր ինն Ռո ղորնությունը բարությունը»: Այստե խոհաղարար աղորեղով են ղնդունելով մեր անհարաճունությունը՝ աղաղիներին Տրոյ ղորնությունն ու խոստանալաններ, ու յուրահաղարար կարանով էլ եղել են հրաբուհ՝ ասաղաղային միջանությունը, սա-

կայն մենք հաճախ չնկատելու ենք ճալիս կամ վերագրում ենք միայնասխալամոլորյալը: Իրաբերը կասարմու են յուրաման յուրիս կյանում՝ Աստու ողորմածու յայում: Եթե երկուդներ Տրոքից եւ հա վաճարն, որ Ասված է մեր կյանումն հրաւագործողը, մեր օգնականն ու աղա վերն, աղա մեր կյանումն հրաւերն ալե ին շաւ կիսեն:

[illegible]

Շարունակությունը՝ 7

ԹԵԼԱՐ ՅՈՒՄ ԵՐԱԶՆԵՐ Կարող եղիսգարույսն եւ չստաի Դաքարույսն

Ճոնսով Կոսայի մարզի Թեղեհի գյուղի նորակառույց Սրբոց Նահասակաց եկեղեցին կունենա Ավագ խորանի մի հրաշալի վարագույր:

Ժողովրդական կիրառական բեքեւ արվեստը ջուլիակազմորւթյունը՝ իր բազում սարսնասնակով, Պայասան աշխարհում սկզբնավորվել է դեռևս վաղեմակա ստանդաներից: Դրանց գեղարվեստական ու կասարդական ուսուցիչները, զարգանալիս, դեկորատիվ ու ռալիկ մասին տեղեկություններ են հաղորդում ոչ միայն հայ եւ օսմարեղծ արդյունքները, այլև այլ մուուսներ, ու բարեբախտաբան կան են մեզ: Պայական գործերը, կարգեցներ, տուլաներ, սանդուղեղորույսն, սմանդիլի օրիմակները հենց ժաքեցարին կառուցանմանով, երկարակալան, կնդրականում ու ռուսական զարդանկարի բազմազանությունը զրմանայի հարուստ ու չափազանց մերգառն լուծումներով, հիմն են հանդիսաշել ոչ միայն այս ջուղերի հեծազ զարգանալու համար, այլև մեծաքան ազդել այս գեղարվեստական մեկի վրա:

1960-ական թվականներից, շնորհիվ մկարչները կարող եղիսգարային են Պամիկ Ղազարյանի, հայկական իրավասություն մուսի գործեր 12-13-րդ դդ. Արեւնայան իրավասություն սկզբնավորված շղարկարին արվեստ, ող հեծազանքով 17-րդ դարից ի վր, վերանախննց գործերն ջրանսխաից Գործեք զոդարները բազմաթիւական մանդեֆալստայի անուուու: Պատեկարուս գեղարվեստական անկնկարի այս ծեսակը մեծ հաջողություն ունեցավ եկրդուում, իսկ Ռուսաստան մուսի գործեր Պեռնու Մաքարիի օրի, եր արդեն ուղեպատկերն սկսել էր ենթարկվել հասարակայն գերմանիայի կամենՊեռ: 20-րդ դրի կեսերից գործերը ձեռք բերեց նորոգի հեծարձգ կիրառական ընկ սահմանները դուս գալով դեղի մուուուուուուս արվեստի արվեստ: Դրան համարվաշրջանում կողիդ, համարն մանդիլ առակել, իր կայուն ու իմրանալի տեղը գտաղեցեղ կառավարեցիկության մեջ գործուն ու նստասեակին վերադր լուծելով հասարակական ու մշակութային շինությունների ինտեգրերեն:

Եսիդ

առունով: Եվ սրան մեծաքան նստասեցին Կարդի եւ Պամիկի ոչ միայն սեղծագործական ուուուուների արգանի հանդիսաղող սմանելի գործերները, այլև են մուսց անկուղեք ու մկրիւյա առ հասանդը այս առարեղծ ոսի դուս երիսարաղ մկարչներին ե ուսանողներին հեծ:

Կարող եղիսգարային դեղես առաջին ե իմրույուն գործերը «Սերն խաղաղություն», «Պմիկներ», «Կարմիր քանակի մուսից Պայասան», «Սերեթեկ», գործեր լենները, ուսարդյունքն օրակցի իրենց այս բարձր ղեկեղեղեկիցում, ու Մամեց Պեռեկուրգի (Լենինգրադ) 4. Սուխիայի անվան Գեղարվեստ-արդյունաբերական հասարակությունից եր բերել, այլև համամարդկային թեմաների մեջ իրենց ընդգծված ազգայինի ասեղիմով, զուճանի, կերպարային լուծումներով, լույսաշիկ ձեռները մու ու իմրանալի մշակումներով: Պայ Պամիկի Պազարյանի «Թեղեհներ», «Պայասան արեւը» դիտողի կապաւում էին ըմբարկ գոգրիկի ու մեծմուկի թաղեկներն սեղծելով մկարչուուու գեղարվեստական մասնագործներ: Սակայն այս երկու վարդեցներին համաձեկ կա-

սարա գործեր, ու մեծ մասամբ բազմաան ու բազմաաշիգոր, բեծունը իմրանալի գործերներն են «Երկարվեստ» ե «Պանսոն» (Գյումրիի 3. Արեւնայի անվան դրամ, քանոն), «Պայար» ե «Պարդուրյուն» (Երեւանի Հայեմաի սուկ), «Պարկուրյուն» (Երեւանի «Արվեստ» Վոլգորուկով), «Մեր երկրի» (Ռուս Երեւանի գրական վարագույրներ), Եսեկա-

սեղծագործությունների Եարին: «Վարագույրի կոնդորեղանի լուծումը իմրանալիում կառուցված է եկեղեցական մկարչության սկզբնավորին համասարակալան ե նստասեակին առունով միանգամայն կիրառել: Բիխոնեկան ընդունված խորհրդանշանները հանդիսաղող ռուսական (խաղաղի ջրեւան ու լենիններ) ե կնդրականական (արվեստի միջակ կնդրանկարներով եղադուսն են): սուս վերեղից դեղի կնդրան, ժաքեկված ե ձաղկալար բեւերով ոսկեիայլ խաշ, ողի հորիզոնական թեւերն ու կնդրանի լուսադակը ժաքուն են ջրու հեծադեղ: Նրանց թեղիլ ենց գեկ վերու թեթեւ ու ինչ-որ տեղ երեւալի ին ձեւերը խաշի տուրց սեղծել են փարաք ու լուսաւոր ձաղկեղանիկի տղարկությունը սրամասնական կաղ սեղծելով ժաքեկին կնդրանի ե այ ու միս կուծերի միջեւ: Խաշի զալ առաջին տղանում: Տրամաշն ե մամկան հեծ տուրց Երկարույսյան հայկական ժողովուրդը: Բազմաաշիգոր այս հորիզանի երկրորդ տղանում Մարաս լեռան ուղկադասկերն է կողաւանցերի վեղամիս Սայր սաճան ու Թեւեղի կեղեցիկն անունը կա վերագրեց գոգրեղություններ: Եզրազանց մեր ժաքեկին վերն անկուններում, ժաքեկեղած երեղ կնդրերի բեւերայ աս կամեղեղերի կույսը են ինքուն եկեղեցիներն իր: Եւրիայից այս ժաղգ,

սարդները հայկերում են սեղծագործական աշխատանքի ընթացումը: Դրանք ուսուս ուսանող մեծի արաշխաշիլ սեղծումներով են անմեծախաղաղ մարդկային կերպարների հոգեբանական շեծադուումներով, հասկանիւ, ուր այնման էլ հիդակալ չէ գեղարվեստական անկնկարի համար կասարդական սեղեկիայի սարդուրան ե կիրաղելով նուրի, այլ անին թեղի ուս Ֆալստուր ե կայուն ողրուղան ժաքսաճան: Պարեղադույն խիղի վա կառուցված վարագույրի ողջ ժաքեկային հայկաղաղը կառավարական չաղուրի, մուկ, վարագույրի ողջ ու սալ սեղծումներով, մարդկային Ֆիդուրները ժաքեկին լուծումներով, հաղուարները ձաղաղար, ժաքի սմանելի հաղորդամար, ուղաղգերի աս ընդհան, սաիւուն անցումներով, ասես շեղուն ե գեղարվեստական ժաքսանիկի հասուն ռիթմում ու կերին հուղակալությունը: Մեծ է ինչի, ու տղարկարային արվեստում ման ուսու սալուուուու համար չաղիազանց կարեւոր ռիթմը ենց իմրանալի սեղծումներով:

Կարող եղիսգարային ե Պամիկ Ղազարյանի այս վարագույրը հորիզանմային ու կասարդական արվեստի մուուսն ու ե խոնկեղունայ ե թե գեղարվեստական առունովներ: Եվ ուրիսալ է, որ այս վարագույրի երեւալի լուծումները, այն ե Թեղեհի մկրդ կառուցված ժաքսանց գեղեղեկաներ եկեղեցի Ավագ խորանը վարագույրում:

ԱՄՏՐԿԱ ՄԱՍՐՈՒԹՅԱՆ

վարդիկի հորիզանց թուն անկնկարային սարքեղանում կասարված ե գործերն արվեստին ընդունեց սեղծագործական ընթացիկ աշխրույունը, զարդանալիսային ու լուսասեղեկային հնարներին վեղեղումներով (սովորաբար տղարեղեղեղեղ գործերն ե իրական չաղի արվեստական ջնեղեկված, զարդանալիսային մուսիցկանը, ջնմանալիսային հեղին վր: Գուսմուր միջնաբերել, դրանց անցումն առաջաղող երանգների ընթացություն ու զարդանալիսի թաղմանաղությունը մկարչ կա-

ԱՄՏՏՈՒ ՌՈՂՈՐԱՄՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄԱՐԴՈՒ ԱՆԱՐԺԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Սիլվեր էջ 5

Պիստուն մե Բեզանից, թեմե ե արժանի լին ճորդարեթյանցը գոլորշարենց: Եվ այսպես ամեն ժաղաղալույն սեղուն, զգուն ե արդուր են մանդուղոր Աստու ողորձաժուրյան վեղարկուսն ու մեծությունը ե անմարքաք սեղուն մեր անմարձուրյուն ու առաքուուուիլիսը Նա հանդուոն, ջանդուր ու անարթեք ընթացում, ջար գործողով մեծաքան հեծազ-

մուն են մեզանից Աստու ողորձաժուրյունը, քալց Տերը խաշանով ե մեզ, հանդիմանում, մեղիկ հորձանաժուսն խեղեղելով փրկում, ողորդ ճամաղարի վր կամեղեղենում ե վերաշիկ հեղուն մեզ վրա եր ողորմությունը: Եվ արդ, ինչուսն էր ղեկեղեղեղ լինեմ ե խոնկալիս կինեմ եր երեսաղաղի կարողանում արաշխաշել բաղմաքուրման մեր երեսաղաղաղուս Աստու նկատմամբ, չէ՝ ու մեր Տեր Աստված հանձն առավ

խաշի անաղ մաղի հանուն աշխարհի փրկության, եր ե մաշաքար ու հարույրան մեզ կյանք մաղեցեց: Նա խաղաղություն հասաեց երկրի ե երկրի վրա խաշի իս քաղիակի իր անմեղ արաքը: Ինչուսն էր կարող եմ հասուցել Աստուն մարդաշարեղությունը, վարաշարեղություն ե ողորձաժուրյան համար՝ Սարգիս Շոնորալիկի սաուն է: «Մր, երբ Մարութայի երկար ժամանակը

սասնաղով, ու տուր հաղար սարի արթը (Տեք ճնող, ե 27), նուկեն ժամանակով երկարադեղին մեր կյանք ե այդ անորոշ ժամանակին Աստուն անձամբի փառաղորդելով անցկաղեղեղ, Նրան արաքի փառաղորդությունը մասն իսկ չինք կարող լինաք, ու մաղար անորոշ ժաղաղաղորեն Աստուն ե այս բաղուն անմանելի հեծակաղեղեն, ողորդ հանդիման փառաղորդ ե Տրիքը»: Ուրեմն համո լինեմ Աստուն ե անամո Նա ժաքեկաղեղեն, քաղի վարով ե ասաղիկ կեղաղող օրիդակ ինքն անմեղեղ ե ժաքսա լինեմ, ու Աստուն անունը փառաղորդի, այնման Տերն էլ կառավարի մեզ, կանգի: «Որմա քաւոր ե երկրեղ երկրի, այնման գորեղ ե Տրիք

անմալ խաշԱՄՏՐԱՆ

